

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

14. De relapsis in hæresim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

do, vel legentem constituendo. Hæc B. Augustinus.
 Ex his intelligitur B. Augustinum primum sensisse: Hæreticos poenis, nec esse puniendos, neque cogendos. Postea verò cum legisset Catholicorum Imperatorum leges, quibus Hæretici poena pecuniaria, & exilio pledebantur, mutata sententia censuit eas poenas æquissimo iure esse in Hæreticos constitutas: sed non esse capitali supplicio Hæreticos damnandos, vt seruent Imperatores, & Principes Catholici etiam circa indignos Christianam mansuetudinem: non quòd inuisitiam eam poenam existimaret; sed quòd ea nondum ab Imperatoribus irrogata esset Hæreticis, & quòd nò videretur lenitati Christianæ congruere: quam tamen etiam postea perpexit, & tradidit esse iustam, vt videre est apud Augustinum libro 3. contra Epistolam Parmeniani, capitulo secundo.

Ad illud verò Seueri Sulpitij de S. Martino, respondetur; tria fuisse, quæ S. Martino minime probabantur. Primum, quia nouum, & insolitum erat, vt causam Ecclesiæ, iudex sæculi cognosceret, & iudicaret. Deinde nondum noverat legibus Imperatorum poenam capitalis esse in hæreticos constitutam. Demum minime probabat, quòd vulgò ferebatur, Ithacium, & socios accusationem contra Priscillianum, & alios Hæreticos persequi magis vindictæ causa, quam Ecclesiæ, & veritatis tuendæ; & quòd verosimiliter ex ea damnatione, reipublica Christianæ pax, & tranquillitas perturbanda credebatur. Rogabis, unde originem traxerit poena, qua Hæretici in Christiana Republica igni exuruntur? Hostiensis, Ioan. Andreas, Abbas in cap. Ad abolendam, de Hæreticis, docent hanc poenam colligi ex eo, quòd Christus Dominus dixit Ioann. 15. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmet, & ardeat; & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. Sed ibi, nec Dominus loquitur de huius sæculi igne, sed de igne inferorum æterno: nec loquitur tantum de Hæreticis; verum de peccatoribus in vniuersum, qui excidentis à gratia, & charitate, in Deo non manent. Quare, hæc poena vniuersi, & more perantiquo primum est introducta, deinde vniuersi etiam est confirmata, & tandem iure quoque scripto comprobata. Nicephorus certè lib. 13. cap. 4. prodidit, Anatolium quandam vnà cum suis popularibus Idola coluisse: & cum Anatolij socios captos, iudices ostracismo, hoc est, quindecennali, vel decennali exilio puniendos, non iugulandos censuissent, plebs Constantinopolitana diuino ardore succensa, eos rapros, & piscatorijs nauibus impositos igni viuos combussit. Anatolius verò postea beatis obiectus, & in Crucem actus est: quem deinde à Cruce sublatum, lupi deuorauerunt. Gregorius etiam; (vt superius annotauimus) refert lib. 1. Dialog. cap. 4. Basilium magum Romæ, zelo Christiani populi exardescente fuisse concrematum. Et Zonaras in vita Alexij conseribit, Basilium hæreticum communi suffragio iudicum fuisse combustum: testantur item auctores, Antonin. par. 3. tit. 21. cap. 8. §. 3. Blon. lib. 9. deca. 2. Platin. in vita Clem. 5. Aemil. lib. 8. de gestis Francorum. Templarios ob impiam disciplinam

fuisse per Galliam igni exustos. Denique Numerorum cap. 16. in seditione contra Mosen, Core, Dathan, & Abirom, vnà cum suis tentorijs, & vniuersa substantia viuos terra deuorauit. Sed & ignis diuinitus immisus ducentos quinquaginta viros, qui ipsorum partes sectati incensum offerebant exussit: sicque consumpti periere, tanquam Schismatici, qui à suo capite deliuerant. Hæc autem poena ignis puniuntur hæretici relapsi, pertinaces, & ij, quos suæ hæresis non poenitentia alij omnes hæretici Ecclesiæ gremio, recipiuntur iuuuicta poenitentia salutari.

Cap. XIV.

De Relapsis in hæresim.

Primo Queritur, quisnam in iure Canonico Relapsus hæreticus censetur? Respondeo, ex Archidia. Ioan. Andr. Gemin. Ancha. Fraco, & alijs in cap. accusatus, de hære. in 6. eum, qui postquàm hæresim publicè coram Iudice abiurauit, hoc est, iureiurando damnauit, & execratus est, in eam iterum incurrit. Vnde etiam si milles quis in hæresim, à qua per veram cordis poenitentiam recessit, relabatur, Relapsus non habetur, nisi eam hæresim coram Iudice abiurauerit. Porro de relapsis in hæresim agit Siman. de Cathol. instit. tit. 57. Alpho. Cast. lib. 2. de iusta hæretico punit. c. 2. Zanchi. de hæres. cap. 16. Directo inquisito. par. 2. q. 40. 55. 58. & ibidem Scholiast. commen. 33. Si quæres, an qui vnà solùm hæresim abiurauit, si postea in aliam diuersam labatur, relapsus habeatur. Ioan. Andr. loco citato negat relapsum haberi. Archidiaconus verò, quem sequuntur Geminianus, Franeus, & alij, sentiunt, eum relapsum esse. Profectò iuxta Etymologiam, & proprietatem vocabuli relapsus non est, sed secundum ius relapsus est.

Secundò Queritur, An vno modo tantum Relapsus in iure Canonico dicatur? Respondeo, ex cap. Accusatus, de Hæres. in sexto, Relapsus quatuor modis dicitur: primò proprio, eum, qui postquam in Iudicium vocatus, & ob hæresim accusatus, conuictus eam abiurauit, & deinde rursus in eandem incurrit: Secundò eum, qui coram Iudice damnatus, vt vehementer suspectus de hæresi, eam abiurauit, in quam iterum labitur: Tertio, eum, qui certa aliqua hæresi infectus, abiurauit coram Iudice simpliciter, ac generatim omnem hæresim, & postea in aliam longè diuersam incidit. Quarto, eum, qui coram Iudice damnatus ob hæresim, abiurauit eam, & deinde Hæreticos alloquitur, reueretur, inuist, se illis adiungit, cum eis commercia, siue consuetudinem habet, eos muneribus afficit, laudat, prædicat, commendat. Hodie qui reuertuntur ab hæresi, licet in vnâ tantum inciderint, omnem hæresim abiurant, vt testantur Siman. lib. de Cathol. institut. tit. 1. num. 12. Directo. inquisito par. 2. q. 40. Schol. lib. 65.

Tertio Queritur, An qui damnatus ob vehementem hæresis suspicionem, eam abiurauit, & deinde hæreticis adhæret, eos comitatur, & honore prolequitur, Relapsus censetur? Respondeo, eum pro Relapso haberi. Sic Archidiaconus. Ioan. Andreas, Ancharanus, Geminianus, in quest.

Accu.

*Accusatus, de Hæret. in Sexto. Simancas de Catholi. insti-
tut. tit. 57. nu. 4. & 5. & 6. Alph. Cast. l. 2. de inst. hæret. pu-
nit. cap. 2.*

Quarò Quæritur, An qui abiuravit hæresim certam, & postea communione sermonis, & rerum vitur cum Hæreticis certa alia hæresim dogmata sequentibus, tanquã Relapsus puniri debeat? **Alphonsus** Castrus libro citato, negat eum esse relapsum: affirmat Simancas, loco prædicto, nu. 6 & 7. sed tandem fatetur, non esse tanquam relapsum puniendum: quia pœnas iuxta juris Regulam restringere, & mitigare, hoc est, benignius interpretari debemus.

Quintò Quæritur, An qui abiuravit hæresim, & detrusus in carcerem inde aufugit è custodia, & vinculis, sit pro relapso habendus? **Respondet** Simancas non esse.

Sextò Quæritur, quæ sit hæretici Relapsi pœna? **Respondet**, eum curiæ seculari tradendum, sine vlla spe veniæ, & miserationis, quamvis sui peccati pœnitentiam egerit, ei tamen non denegantur Sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ, cap. super eo, de Hæret. in 6. cap. ad abolendam, de hæresi.

Septimò Quæritur, An Hæreticos per veram pœnitentiam redeuntes excipere suo gremio debeat Ecclesia? **Respondet**, Hæreticos respicientes benignè ab Ecclesia excipi, si relapsi non fuerint, & salutarem eis pœnitentiam iniungi: pertinaces verò, qui renuunt ad saniorè mentem conuerti, hæresim exuere, & deponere, primum monet uti respiciant, & hæresim abiurent: deinde lata sententia, qua declarantur Hæretici pertinaces, Iudici seculari relinquuntur: qui confessim eos iustis, ac debitis pœnis condemnare debet: si clerici sint, omni Clericorum gradu, honore, & priuilegio spoliantur, e. Excommunicamus §. Denuncianti. De Hæret. Relapsi verò, quamvis acta pœnitentiæ, spes omnis veniæ denegatur, ut diximus, & deinde eos Iudici seculari tradit Ecclesia, ut in eos secundum leges animaduertat. **V**trique verò, tum relapsi, tum alij, quando pertinaces non sint, prius strangulari solent, & postea comburi. **Quare** ante relapsum, vitur Ecclesia misericordia cum redeuntibus ab hæresi, vitam eis concedendo, pœna mortis in pœnam carceris perpetui commutata; publicatis tamen bonis, cap. Vt commissi, de Hæret. in Sexto. **P**ost relapsum verò, vitur Ecclesia, seuero iure, scilicet, spe veniæ denegata, etiam si eos sui peccati pœniteat. cap. Ad abolendam. §. Illos quoque, de Hæret. vbi dicitur: sine vlla pœnitentiæ audientia, seculari iudicio relinquendos discernimus.

Obijciens, in l. vlt. c. De summi Trinit. & fid. aperte dicit: Gremium suum redeuntibus nunquam claudit Ecclesia. Item. 23. **Q**uestio, cap. Duo, habetur peccatores nunquam deferendos, quia homines sunt, persequendam in eis propriam iniquitatem, sed miserandã, & subleuandam communem naturam. **R**espondet **G**lossa in cap. super eo, de Hæret. in Sexto, Ecclesiam gremium suum redeuntibus non claudere: quia quãuis illis bona, & vitã eripiat; nõ tamè denegat Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ. Sed certè in duobus locis productis insinuari videtur, Ec-

clesiã redeuntibus parcere, præsertim in vita, cum dicatur, communem naturam subleuandam, nec vnquam peccatores deferendos, quia homines sunt. **R**espondeo, esse naturam subleuandam sub sidijs ad salutem animæ necessarijs. **V**el dicendum est, legem supra citatam tunc temporis editam fuisse, quando omnes in vniuersum Hæreticos ad saniorè mentem reuersos excipiebat Ecclesia. Et eodem modo respondetur ad cap. Duo. 23. q. 4. **P**ostea verò longo experimento didicit Ecclesia, à relapsu, iure spei omnem veniæ hæreticis præcidi oportere, ne qui relabuntur in hæresim, alios inficiant, & corrumpant. **I**tem, ne alij facilius in hæresim iam abiuratum excidant. **P**reterea, quia Relapsus in hæresim ex magna in Fide, & Religionè inconstantiã, & leuitate nati, & proficisci solet.

Octauò Quæritur, An Hæretici lata sententia ab Ecclesia condemnati, iure possint intra gremium Ecclesiæ excipi, si post eam sententiam ad meliorem vitæ frugem redire voluerint? **I**ohann. Andreas, & Archidiaconus restantur in re. **accusatus, de hæret. in 6.** secundum iura quidem eos excipi posse, & debere; quia iure Canonico solum Relapsus spes veniæ denegatur. **A**lij verò celsè, secundum iura nec posse, nec debere admitti, quia in cap. Ad abolendam, §. Illos quoque, de Hæresi, in vniuersum statuitur, Hæreticos post latam sententiam ab Ecclesia de crimine, Iudici seculari eos esse relinquendos. **V**erum prima sententia tanquam mitior, & benignior, videtur secundæ præferenda. **S**ciendum est, Paulum 4. constitutionem edidisse, quæ incipit, Cum quorundam hominum, vbi statuit, pro relapsi haberi, & tanquam relapsi curiæ seculari tradendos etiam post primum lapsum eos, qui assererint, vel dogmatizauerint, vel crediderint aliquem ex infra scriptis erroribus: videlicet, vel Deum omnipotentem non esse Trinum in personis, & incompotibile omnino, indiuisibile, vultate substantiæ, & vnum vnusque simpliciter Diuinitatis essentia. **A**ut Dominum nostrum Iesum Christum, non esse verum Deum eiusdem substantiæ per omnia. **eum Patre, & Spiritu sancto. Aut eandem secundum carnem, non esse conceptum in vtero Beatissimæ, semperq; Virginis Mariæ de Spiritu sancto, sed sicut ceteros homines ex semine Ioseph. Aut eandem Dominum, ac Deum nostrum Iesum Christum non subijisse aeternam et æternam mortem, ut non à peccatis, & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam æternam reconciliaret. Aut eandem Beatissimam Virginem non fuisse veram Dei Matrem, nec perstitisse semper in Virginitate integritate, nec partum sanctos, in partu, & perpetuò post partum. Hæc ibi.**

Nondò Quæritur, quomodo Hæretici ad Fidem redeuntes, sint recipiendi ab Ecclesia? **R**espondeo, oportere eos prius hæresim abiurare, hoc est, iurando damnare, aut simpliciter, nimirum generaliter omnem hæresim, aut specialiter eã, ob quam sunt condemnati, aut suspecti vehementer. **G**lossa in cap. *Accusatus, de Hæret. in Sexto.* Deinde scripto promittere, se deinceps firmè crediturus quicquid Catholica fides Ecclesiæ profiteretur, postea verò absolui debere solemnè ritu seruatis ijs, quæ Canones, & intra postulant, ad solemnem absolutionem, & imposita pœnitentiã salutari.